

The Construction and Development of a Social Capital Scale for First Year Undergraduate Students Leaving Home for Studying in Universities in Bangkok and Vicinity Area¹

Nantaphon Kulchanathara²
Oraphin Choochom³
Wichuda Kijtorntam⁴

Received: 23 June 2016

Accepted: 28 July 2016

Abstract

The purpose of this research was to construct and develop a valid and reliable Social Capital Scale for first year undergraduate students leaving home for studying in universities in Bangkok and vicinity. The sample consisted of 892 first year undergraduate students leaving home for studying in universities in Bangkok and vicinity by a multi - stage sampling method. Data were collected by using the 25-item Social Capital Scale. The Social Capital Scale was considered for its content validity by academic experts. Each item was rated on a five-point rating scale, from (5) always true of me to (1) never true of me. Item-total correlation, Cronbach's alpha coefficient and confirmatory factor Analysis were employed to analyze the data. The results indicated that the Social Capital Scale had good psychometric properties in terms of validity and reliability. The item total correlation ranged 0.390 – 0.718. The scale's (internal consistency) reliability was 0.898. The confirmatory factor analysis results showed that the social capital model was fitted to the empirical data and also the 6-factor model was confirmed. ($\chi^2=483.82$, $df=269$, $CFI=0.99$, $TLI=0.99$, $RMSEA=0.030$) The result found that the Social Capital Scale demonstrated appropriate validity, reliability, and theoretical concepts for measuring social capital among first year undergraduate students leaving home for studying in universities in Bangkok and vicinity area.

Keywords: social capital, scale, first year undergraduate students

¹ Doctoral Thesis for the Philosophy Degree in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

² Graduate Student, Doctoral Degree in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, E-mail: psychology_711@yahoo.com, Tel: 06-3646-4474

³ Associate Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, E-mail: oraphin@g.swu.ac.th

⁴ Assistant Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, E-mail: kijtorntam@hotmail.com

การสร้างและพัฒนาแบบวัดทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล¹

นันทพร กุลชนะธारा²

อรพินทร์ ชูชม³

วิชุดา กิจธรรรม⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพทั้งด้านความเที่ยงตรงและเชื่อมั่น กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 892 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยแบบวัดทุนทางสังคม จำนวน 25 ข้อ ซึ่งได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ละข้อเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จาก (5) จริงที่สุด ถึง (1) ไม่จริงเลย นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่าแบบวัดทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคุณภาพเชื่อถือได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง 0.390 – 0.718 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายในของแบบวัดทั้งฉบับ คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.898 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าแบบจำลองโครงสร้างการวัดองค์ประกอบทุนทางสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ($\chi^2=483.82$, $df=269$, $CFI=0.99$, $TLI=0.99$, $RMSEA=0.030$) สรุปผลการศึกษาได้ว่าแบบวัดที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีคุณภาพเชื่อถือได้และสอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแบบวัดในการศึกษาทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ต่อไป

คำสำคัญ: ทุนทางสังคม, แบบวัด, นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1

¹ ปริญญาโทระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: psychology_711@yahoo.com, โทร: 06-3646-4474

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: oraphin@g.swu.ac.th

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: kijtorntam@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในประเทศไทยเป้าหมายหนึ่งในการรับนิสิตนักศึกษาเข้าใหม่ตามผลการดำเนินงานของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) คือมีระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่นเพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา (แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559, 2556) การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าเป็นความท้าทายหนึ่งที่สำคัญ นอกจากการแข่งขันอย่างสูงเพื่อเข้าศึกษาต่อแล้ว นิสิตนักศึกษาต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทั้งรูปแบบการเรียนที่แตกต่างจากระดับมัธยมศึกษา บทบาทหน้าที่และสภาพสังคมแวดล้อมที่แปลกใหม่ นำมาซึ่งความกดดัน การปรับตัวไม่ได้หรือปรับตัวได้ช้าอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การลาออกจากสถานศึกษากลางคัน การฟื้นสภาพความเป็นนิสิตนักศึกษา หรือปัญหาอื่น ๆ ที่รุนแรง เช่น สุขภาพจิต การพึ่งพาสารเสพติด และการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (D' Silva & Aminabhavi, 2013) ซึ่งถือว่าเป็นความสูญเสียทางการศึกษาที่ทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าในการลงทุนของรัฐและครอบครัว กลุ่มนิสิตนักศึกษาใหม่ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มซึ่งเสี่ยงต่อปัญหาการปรับตัวและการออกจากสถานศึกษากลางคัน (Fischer, 2007) การศึกษาของ Nkuna (2008) พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อศึกษาต่อรู้สึกไม่คุ้นเคย และสูญเสียทุนทางสังคมที่เคยมี ส่งผลต่อการเรียนเนื่องจากขาดแหล่งแรงจูงใจและแรงสนับสนุนในการเรียน ทั้งนี้การอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่อาจยังมีวินัยหรือความรับผิดชอบในตนเองไม่มากนักเนื่องจากเพิ่งจากครอบครัวมาเป็นครั้งแรก ทำให้การอยู่หอพักนอกมหาวิทยาลัยที่มีอิสระอย่างเต็มที่อาจเสี่ยงต่อสิ่งยั่วยุดต่าง ๆ (Liu, 2013) รวมถึงผู้ปกครองมักไว้วางใจหอพักในมหาวิทยาลัยด้านความปลอดภัย และมีอาจารย์รวมถึงเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐหรือในกำกับของรัฐมีการจัดสัดส่วนที่เหมาะสมในการรองรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จะเข้ามาศึกษา ทั้งบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องอยู่หอพักในมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตนักศึกษาใหม่ได้รู้จักเพื่อนต่างคณะ ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนร่วมหอพัก ส่งผลให้นอกจากการเรียนรู้นในห้องเรียน หอพักในมหาวิทยาลัยยังเป็นสถานที่ที่ให้ทั้งความสนุกสนานและช่วยให้เกิดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (ธีระฉัตร รัตนพงศ์, 2555) และเป็นการเพิ่มทุนทางสังคมซึ่งส่งผลต่อนิสิตนักศึกษา

ทฤษฎีทุนทางสังคม (Social Capital Theory) เสนอว่ามีคุณค่าของความสัมพันธ์ซ่อนอยู่ในเครือข่ายทางสังคมซึ่งนำมาสู่ผลประโยชน์ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุแก่บุคคลได้ในอนาคตขึ้นกับว่าคุณค่าที่รู้จักใครและรู้จักมากเพียงใด ผลประโยชน์อยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ข้อมูล เงินทอง สิ่งของ โอกาสในการเรียนหรือการทำงาน แต่ทุนทางสังคมไม่เหมือนทุนอื่น ๆ บุคคลไม่สามารถเป็นเจ้าของทุนนี้เพียงฝ่ายเดียว ทุนทางสังคมได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่ายทางสังคม โดยงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าทุนทางสังคมส่งผลทางบวกต่อการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Alwin, 1991) การจบการศึกษา (Coleman, 1988) และการเปลี่ยนเข้าสู่การศึกษาในมหาวิทยาลัยถือเป็นสถานการณ์ที่สร้างความกดดันให้แก่ นิสิตนักศึกษาใหม่ การรับรู้ว่าคุณค่าที่ทุนทางสังคมทำให้เมื่อมีปัญหาบุคคลมีแนวโน้มที่จะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหามากกว่าอารมณ์ (Scheier et al., 1989) เนื่องด้วยความสำคัญของทุนทางสังคม ผลจากการศึกษานี้จะทำให้ได้แบบวัดทุนทางสังคมของนิสิตศึกษาระดับ

ปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อใช้ในการศึกษาและพัฒนาทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีคุณภาพทั้งด้านความเที่ยงตรงและเชื่อมั่น
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองโครงสร้างการวัดองค์ประกอบทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม

แนวคิดทุนทางสังคม (Social capital) ได้รับความนิยมในการศึกษาอย่างมากช่วงปลายปี ค.ศ. 1980 ในสาขาวิชาทางการศึกษาและเศรษฐศาสตร์ (Putnam, 2000) โดยเป็นทุนขั้นพื้นฐานของสังคมที่เชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาในหลายด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2549) ทั้งนี้ในทฤษฎี 8 K's (จิระ หงส์ดารมภ์, 2555) ทุนทางสังคมเป็นทุนประเภทพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยทุนทางสังคมคือการที่บุคคลมีเครือข่ายทางสังคมอันเป็นการนำไปสู่ศักยภาพของบุคคล ทฤษฎีทุนทางสังคมเสนอว่ามีคุณค่าของความสัมพันธ์ซ่อนอยู่ในเครือข่ายทางสังคมซึ่งนำมาสู่ผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุแก่บุคคลได้ในอนาคต (Luthans et al., 2004)

ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา การมีทุนทางสังคม เช่น การได้รู้จักเพื่อนจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยให้ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปรับตัวได้ดีขึ้น ดังงานวิจัยของชลิกร บุญประเสริฐ (2543) พบว่าสภาพแวดล้อมด้านเพื่อน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาช่วยลดความยากลำบากในการปรับตัวของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สอดคล้องกับ Pettit et al. (2011) ศึกษาวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น พบว่าทุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว และเป็นองค์ประกอบสำคัญในช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นเข้าสู่ผู้ใหญ่ นอกจากนี้ Weitzman & Kawachi (2000) ศึกษาวิจัยด้านสุขภาพของนิสิตนักศึกษาจาก 140 สถาบัน จำนวน 17,592 คน พบว่าระดับทุนทางสังคมมีความสำคัญในการลดการใช้การเผชิญปัญหาที่ไม่ดีต่อสุขภาพ เช่น การดื่มแอลกอฮอล์

ด้านความหมายและองค์ประกอบพื้นฐานของทุนทางสังคม Putnam (1995) เสนอว่า ทุนทางสังคมเป็นลักษณะสำคัญของกลุ่มทางสังคมประกอบด้วย เครือข่าย (Networks) บรรทัดฐาน (Norms) และความไว้วางใจ (Trust) ที่นำไปสู่การประสานและร่วมมือ สอดคล้องกับ Huysmans & Wulf (2004) ให้ความหมายว่า ทุนทางสังคมคือเครือข่ายทางสังคมที่เป็นมิตรต่อกัน มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเชื่อใจ และรู้สึกมีข้อผูกมัดร่วมกันที่จะให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในประเทศไทยสำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ (2548) ให้ความหมายทุนทางสังคมว่าหมายถึง ลักษณะทางสังคมที่ปัจเจกชนและองค์กรทางสังคมมี เครือข่าย ความไว้วางใจ และบรรทัดฐานในการปฏิบัติ เพื่อการส่งเสริม เกื้อหนุน และร่วมมือในการดำเนินงานซึ่ง กันและกัน ซึ่งก่อให้เกิดความสามารถในการปรับปรุงสถานะของสังคม องค์กร และตนเองให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ กำหนดร่วมกัน งานวิจัยเกี่ยวกับทุนทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในสิบปีที่ผ่านมา (Putnam, 2001) โดยมีการศึกษาในหลายสาขาและมีแนวคิดร่วมกันคือเครือข่ายทางสังคมพัฒนาความไว้วางใจ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ทำให้บุคคลให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีพื้นฐานจากความไว้วางใจและไม่หวังอะไรตอบแทน เป็นความเกื้อกูลซึ่งทำให้ บุคคลมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือกลับมาในอนาคตเมื่อต้องการและเกิดเป็นบรรทัดฐานร่วมกัน (Putnam, 2000)

2. การวัดทุนทางสังคม

ในกลุ่มนิสิตนักศึกษาขององค์ประกอบพื้นฐานของทุนทางสังคมตามแนวคิดของ Putnam (1995) ได้แก่ 1) เครือข่ายทางสังคม พัฒนาผ่านปฏิสัมพันธ์ในสังคมหรือในกลุ่มเพื่อน เนื่องจากนิสิตนักศึกษาได้พบและพัฒนา ความเป็นเพื่อนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จึงสามารถพัฒนาความไว้วางใจและการยอมรับผ่านมิตรภาพจากกลุ่มเพื่อนซึ่ง ยิ่งเป็นการเพิ่มเครือข่ายของทุนทางสังคมให้มากขึ้น (Lin, 2001) 2) ความไว้วางใจ ในกลุ่มนิสิตนักศึกษาเครือข่าย ทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกันและไว้วางใจต่อกันจะพัฒนาไปสู่ความเกื้อกูลระหว่างสมาชิก เช่น การรับฟัง การให้ คำแนะนำปรึกษาและกำลังใจจากเพื่อนและอาจารย์ สิ่งเหล่านี้กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษามุ่งมั่นในการเรียนแม้จะพบ กับความยากลำบาก (Torche & Valenzuela, 2011) และ 3) บรรทัดฐาน หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมทาง สังคมอย่างไม่เป็นทางการในเครือข่ายทางสังคมที่ทำให้รู้ว่าพฤติกรรมใดเป็นที่คาดหวังและพฤติกรรมใดไม่เป็นที่ ยอมรับ ทำให้เกิดการร่วมมือ การทำงานร่วมกันอย่างไว้วางใจ และการปฏิบัติตามหน้าที่ (Fukuyama, 1995)

ทุนทางสังคมแบ่งได้เป็นหลายระดับ Grootaert & Bastelaer (2001) สังเคราะห์งานวิจัยด้านทุนทาง สังคม พบว่านักวิจัยที่ศึกษาทุนทางสังคมแบ่งทุนทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับจุลภาค ในระดับนี้ ครอบคลุมและเครือข่ายทางสังคมที่ใกล้ชิดมีความสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ได้แก่ ความไว้วางใจ ปฏิสัมพันธ์แบบไม่ เป็นทางการ และบรรทัดฐาน 2) ระดับกลาง ประกอบด้วยโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและชุมชน ตัว บ่งชี้ในระดับนี้ ได้แก่ การควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ และการมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น และ 3) ระดับมหภาค พิจารณาโครงสร้างทางสังคม เช่น การกระจายรายได้ และกฎหมาย ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาบรรทัด ฐานและวัฒนธรรม ตัวบ่งชี้ในระดับนี้ ได้แก่ ความไว้วางใจสถาบัน เป็นต้น ทั้งนี้ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา เป็นกลุ่มที่ ยังคงอยู่ทั้งในช่วงวัยรุ่นที่ทุนทางสังคมของพ่อแม่ช่วยในการเข้าถึงทรัพยากรและเครือข่ายทางสังคมอื่น และเข้าสู่ วัยผู้ใหญ่ที่มีการสร้างทุนทางสังคมของตนเอง จากการศึกษาของ Jarrett (2012) พบว่าองค์ประกอบทุนทางสังคม ของนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับจุลภาคและระดับกลาง โดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) การมี ปฏิสัมพันธ์แบบเป็นทางการ 2) การมีปฏิสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ 3) การควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 4) ความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น 5) บรรทัดฐานและค่านิยม และ 6) ความไว้วางใจและความเกื้อกูล

นอกเหนือจากองค์ประกอบด้านพฤติกรรมตามคำจำกัดความทุนทางสังคมของ Putnam (1995) องค์ประกอบด้านจิตใจ คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Sense of community) เป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่ง

สำคัญของทุนทางสังคม (Perkins & Long, 2002) ทำให้สถาบันหรือสังคมที่อยู่เข้มแข็ง (Tennent, Farrell & Tayler, 2011) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเป็นผลมาจากประสบการณ์กลุ่มและสัมพันธ์กับการอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย Sloan-Devlin et al. (2008) ศึกษาบัณฑิตนักศึกษานในหอพักของมหาวิทยาลัย จำนวน 600 คน พบว่าการออกแบบหอพักให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อกันส่งผลต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สอดคล้องกับ Heasley (2013) ศึกษาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจากประสบการณ์การอยู่ในหอพัก พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้แก่ การใช้พื้นที่ของหอพัก ทั้งนี้มหาวิทยาลัยพรินซ์ตันรักษาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยการมีหอพักที่มีคุณภาพและมีตารางกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจสำหรับทั้งนิสิตนักศึกษา อาจารย์และเจ้าหน้าที่ (Princeton campus plan, 2016) ดังนั้นหอพักจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างทุนทางสังคมและช่วยให้นักศึกษาย้ายผ่านเข้าสู่ชีวิตมหาวิทยาลัยได้ดีขึ้น (Suitor, 2013)

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในงานวิจัยนี้ทุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ถึงความสัมพันธ์เครือข่ายทางสังคม แหล่งทรัพยากรที่อยู่ในเครือข่ายและประโยชน์ที่ตามมาซึ่งสามารถช่วยบุคคลในด้านจิตใจ การทำงาน และการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1. การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. การมีความไว้วางใจ 3. การมีบรรทัดฐานร่วมกัน 4. การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 5. การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น และ 6. การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสร้างและพัฒนาแบบวัดทุนทางสังคมในครั้งนี้ ประยุกต์จากแนวคิดทุนทางสังคมของ Jarret (2012) และ Perkins & Long (2002) รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างข้อคำถามในแบบวัดทุนทางสังคมสำหรับนิสิตนักศึกษาที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น กรอบแนวคิดในการวิจัยสรุปได้ดังภาพประกอบ 1

สมมติฐานการวิจัย

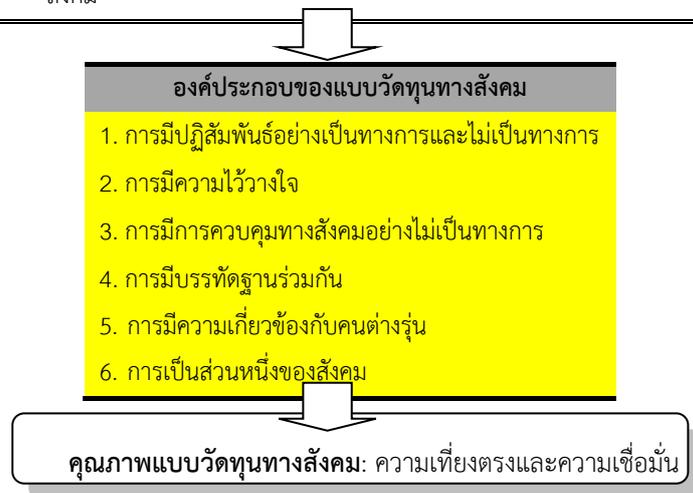
แบบจำลองโครงสร้างการวัดองค์ประกอบทุนทางสังคมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2) การมีความไว้วางใจ 3) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่พักอยู่ในหอพักในมหาวิทยาลัยซึ่งกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือกำกับของรัฐในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมถึงพื้นที่ใกล้เคียงที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยเฉพาะทางเทคโนโลยีหรือมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง คือ 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตตอครักษ์ 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน 4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน 5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต 6) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และ 7) มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา รวมทั้งหมด 17,818 คน

ประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาชาย จำนวน 6,295 คน และนิสิตนักศึกษาหญิง จำนวน 11,523 คน (ข้อมูลจากสำนักงานบริหารกิจการหอพักของมหาวิทยาลัยข้างต้น ปีการศึกษา 2557) กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่พักอยู่ในหอพักในมหาวิทยาลัย ซึ่งกำลังศึกษาใน 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตตองครักษ์ 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และ 4) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 892 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ การสุ่มเลือกมหาวิทยาลัย สุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐหรือกำกับของรัฐในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมถึงพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 7 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) มาจำนวน 4 มหาวิทยาลัย ได้มหาวิทยาลัยที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตตองครักษ์ 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และ 4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง โดยใช้การสุ่มอย่างง่ายจากนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในหอพักชายและหอพักหญิงของมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 220 คน ในแต่ละมหาวิทยาลัย รวมเพศละ 440 คน เมื่อเก็บจริงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนจากกลุ่มนิสิตนักศึกษาชาย 445 คน และกลุ่มนิสิตนักศึกษาหญิง 447 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 892 คน

แนวคิด	องค์ประกอบทุนทางสังคม		
	ระดับจุลภาค	ระดับจุลภาคและระดับกลาง	ระดับกลาง
Jarret (2012)	<ul style="list-style-type: none"> ● การมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ ● ความไว้วางใจและความเกื้อกูล ● บรรทัดฐานและค่านิยม 	<ul style="list-style-type: none"> ● การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ● การเป็นอาสาสมัคร 	<ul style="list-style-type: none"> ● การควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ ● ความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น
Perkins & Long (2002)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 		



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบบวัดทุนทางสังคมในงานวิจัยนี้สร้างขึ้นจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาแบบวัด College Student Social Capital Survey (CSSCS) ของ Jarrett (2012) และ Brief Sense of Community Index (BSCI) ของ Perkins & Long (2002) โดยสร้างข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับบริบทของงานวิจัย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2) การมีความไว้วางใจ 3) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ควรมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (อรพินทร์ ชูชม, 2545) และปรับปรุงเรียบเรียงภาษาในข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้แบบวัดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยแบบวัดนี้เป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จากจริงที่สุด ค่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ค่อนข้างไม่จริง และไม่จริงเลย นำไปทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาจำนวน 100 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เมื่อตัดข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมต่ำกว่า 0.30 (Nunnally, 1978) ออกจำนวน 11 ข้อ และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายในของแบบวัด พบว่าแบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.857 และมีความเชื่อมั่นของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.837 2) การมีความไว้วางใจ เท่ากับ 0.856 3) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน เท่ากับ 0.642 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.852 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น เท่ากับ 0.652 และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เท่ากับ 0.780 โดยมีข้อคำถามจำนวน 25 ข้อและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ($\chi^2=467.04$, $df=264$, $CFI=0.99$, $TLI=0.99$, $RMSEA=0.034$) จากนั้นนำแบบวัดเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อศึกษาเข้าต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 892 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัด การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบวัดทุนทางสังคมตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 892 คน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาชาย จำนวน 445 คน และนิสิตนักศึกษาหญิง จำนวน 447 คน (คิดเป็นร้อยละ 49.89 และ 50.11 ตามลำดับ) กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตองค์กรักษ์ จำนวน 225 คน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 232 คน มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 230 คน และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน 205 คน (คิดเป็นร้อยละ 25.22 26.01 25.79 และ 22.98 ตามลำดับ)

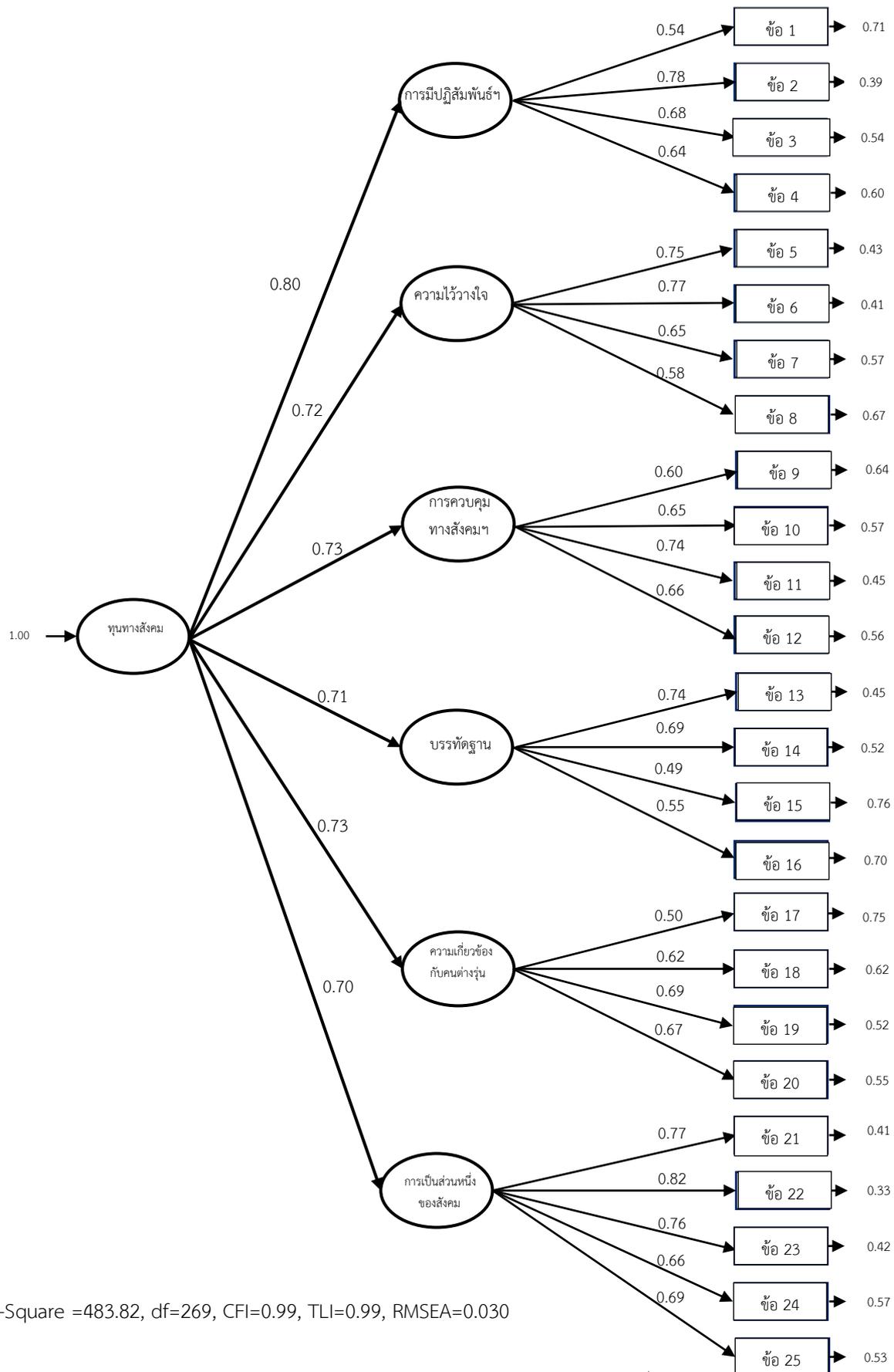
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง (First-order confirmatory factor analysis) เมื่อนำแบบวัดทุนทางสังคมไปเก็บข้อมูลจริงและทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบวัดทุนทางสังคมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ($\chi^2 = 472.32$, $df = 260$, $CFI = 0.99$, $TLI = 0.99$, $RMSEA = 0.030$) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้านและมีข้อคำถามจำนวน 25 ข้อเช่นเดิม โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 – 0.82 และค่าน้ำหนักทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second-order confirmatory factor analysis) พบว่า แบบจำลองโครงสร้างที่กำหนดให้องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านวัดตัวแปรแฝงร่วมกัน คือ ทุนทางสังคมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ($\chi^2=483.82$, $df=269$, $CFI=0.99$, $TLI=0.99$, $RMSEA=0.030$) ดังภาพประกอบ 2

เมื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.898 และค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.742 2) การมีความไว้วางใจ เท่ากับ 0.783 3) การมีบรรทัดฐาน เท่ากับ 0.695 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.755 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น เท่ากับ 0.705 และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เท่ากับ 0.848 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (r_{ct}) ของแบบวัด อยู่ระหว่าง 0.390 – 0.718 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นแบบวัดทุนทางสังคมจึงมีค่าความเชื่อมั่นทั้งรายองค์ประกอบและความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

ด้านความเที่ยงตรงเชิงเสมือน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variance extracted: AVE) ของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.443 2) การมีความไว้วางใจ เท่ากับ 0.479 3) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน เท่ากับ 0.392 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.441 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น เท่ากับ 0.390 และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เท่ากับ 0.551 ดังนั้นเฉพาะองค์ประกอบการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ผ่านเกณฑ์มากกว่า 0.50 แต่เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง (Construct reliability: CR) ของแต่ละองค์ประกอบ พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่ามากกว่า 0.70 (Kline. 2005) ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.758 2) การมีความไว้วางใจ เท่ากับ 0.784 3) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน เท่ากับ 0.715 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.759 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น เท่ากับ 0.716 และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เท่ากับ 0.859 ดังตาราง 1



Chi-Square =483.82, df=269, CFI=0.99, TLI=0.99, RMSEA=0.030

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองโครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ ค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อ

ข้อคำถาม	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม	ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้	ความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง
ด้าน 1 การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ [$\alpha = 0.742$]		.443	.758
ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย	.428		
ข้าพเจ้าได้รู้จักรุ่นพี่หรือเพื่อนมากขึ้นจากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ	.654		
ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ จากรุ่นพี่ที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะร่วมกัน	.558		
ข้าพเจ้าได้รู้จักเพื่อนกลุ่มอื่นจากการแนะนำของเพื่อนในกลุ่ม	.508		
ด้าน 2 การมีความไว้วางใจ [$\alpha = 0.783$]		.479	.784
ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ข้าพเจ้าไว้วางใจว่าจะช่วยเหลือในยามที่ข้าพเจ้าต้องการ	.628		
ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ข้าพเจ้าได้	.648		
ข้าพเจ้าสามารถหาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรภายในมหาวิทยาลัย เช่น การอบรม และการจัดติวก่อนสอบต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า	.580		
ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น แหล่งทุนการศึกษา บริษัทหรือห้างร้านที่จะให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	.507		
ด้าน 3 การมีบรรทัดฐาน [$\alpha = 0.695$]		.392	.715
ข้าพเจ้าช่วยอธิบายหรือแบ่งปันสิ่งที่ได้เรียนรู้แก่เพื่อน	.555		
ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย	.536		
ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มเพื่อความสำเร็จในงาน	.401		
ข้าพเจ้าพร้อมช่วยเหลือผู้ที่เคยช่วยข้าพเจ้า	.426		
ด้าน 4 การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ [$\alpha = 0.755$]		.441	.759
อาจารย์ของข้าพเจ้าตักเตือนเมื่อนิสิตนักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น ใช้ภาษาไม่สุภาพ	.491		
เจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยเตือนเมื่อนิสิตนักศึกษาทำผิดระเบียบ	.541		
เพื่อนในมหาวิทยาลัยช่วยกันรักษาระเบียบมารยาทในสถานที่สาธารณะ เช่น ผู้ที่ใช้ห้องสมุดอยู่ก่อนต่างมองเมื่อมีคนพูดคุยเสียงดัง	.625		
อาจารย์ของข้าพเจ้าเตือนนิสิตนักศึกษาในชั้นด้านการเรียน เช่น การเข้าชั้นเรียน ความมีน้ำใจ และการส่งงานตรงเวลา	.551		
ด้าน 5 การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น [$\alpha = 0.705$]		.390	.716
ข้าพเจ้าพูดคุยติดต่อกับญาติผู้ใหญ่	.390		
ข้าพเจ้าไปหาอาจารย์นอกชั้นเรียนเพื่อปรึกษาหรือพูดคุยเรื่องต่าง ๆ	.490		
ข้าพเจ้าขอคำปรึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การลงทะเบียน จากบุคลากร และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัย	.539		
ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่พบในหอพักกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลหอพัก	.548		

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อความ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม	ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกต้อง	ความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง
ด้าน 6 การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม [$\alpha = 0.848$]		.551	.859
ข้าพเจ้าจำเพื่อนส่วนใหญ่ในหอพักได้	.675		
ข้าพเจ้าพูดคุยกับเพื่อนห้องอื่น ๆ เมื่อเจอกันในพื้นที่ส่วนรวมของหอพัก เช่น ห้องเอนกประสงค์ หรือโรงยิม	.718		
ข้าพเจ้าและเพื่อนในหอพักต่างช่วยเหลือห่วยซึ่งกันและกัน	.674		
ข้าพเจ้าใช้ความรู้หรือความสามารถที่แตกต่างช่วยสอนเพื่อนใหม่ที่หอพัก เช่น การซักผ้า หรือการชี้จักรยาน	.593		
ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เช่น งานพิธีการ และงานรื่นเริงต่าง ๆ ของหอพัก	.624		

โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) รายด้าน ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.80 2) การมีความไว้วางใจ เท่ากับ 0.72 3) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เท่ากับ 0.73 4) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน เท่ากับ 0.71 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น เท่ากับ 0.73 และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เท่ากับ 0.70 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.02 - 0.06 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (r) อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.58 แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กัน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตมีค่าอยู่ระหว่าง 0.24 - 0.67 ทั้งแบบวัดนี้เป็นเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นใหม่และมีค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝงที่ผ่านเกณฑ์ทุกองค์ประกอบ จึงแสดงว่าแบบวัดทุนทางสังคมมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติทีและค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดทุนทางสังคม

ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	สถิติที	สัมประสิทธิ์พยากรณ์
ด้าน 1 การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ	0.80	0.06	13.84*	0.64
ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย	0.54	0.02	13.84*	0.29
ข้าพเจ้าได้รู้จักรุ่นพี่หรือเพื่อนมากขึ้นจากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ	0.78	0.03	19.34*	0.61
ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ จากรุ่นพี่ที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะร่วมกัน	0.68	0.02	17.00*	0.46
ข้าพเจ้าได้รู้จักเพื่อนกลุ่มอื่นจากการแนะนำของเพื่อนในกลุ่ม	0.64	0.02	16.03*	0.40

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	น้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน	สถิติที่	สัมประสิทธิ์ พยากรณ์
ด้าน 2 การมีความไว้วางใจ	0.72	0.04	16.89*	0.51
ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ข้าพเจ้าไว้วางใจว่าจะช่วยเหลือในยามที่ข้าพเจ้าต้องการ	0.75	0.03	16.89*	0.57
ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ข้าพเจ้าได้	0.77	0.03	17.16*	0.59
ข้าพเจ้าสามารถหาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรภายในมหาวิทยาลัย เช่น การอบรมและการจัดติวก่อนสอบต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า	0.65	0.02	15.26*	0.43
ข้าพเจ้ามีเพื่อนที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น แหล่งทุนการศึกษา บริษัทหรือห้างร้านที่จะให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	0.58	0.02	13.83*	0.33
ด้าน 3 การมีบรรทัดฐาน	0.73	0.05	14.15*	0.53
ข้าพเจ้าช่วยอธิบายหรือแบ่งปันสิ่งที่ได้เรียนรู้แก่เพื่อน	0.60	0.02	14.15*	0.36
ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย	0.65	0.02	15.16*	0.43
ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มเพื่อความสำเร็จในงาน	0.74	0.02	16.79*	0.55
ข้าพเจ้าพร้อมช่วยเหลือผู้ที่เคยช่วยข้าพเจ้า	0.66	0.02	15.29*	0.44
ด้าน 4 การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ	0.71	0.04	16.06*	0.55
อาจารย์ของข้าพเจ้าตั้งตื้นเมื่อนิสิตนักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น ใช้ภาษาไม่สุภาพ	0.74	0.03	16.06*	0.48
เจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยเตือนเมื่อนิสิตนักศึกษาทำผิดระเบียบ	0.69	0.03	15.21*	0.24
เพื่อนในมหาวิทยาลัยช่วยกันรักษาระเบียบมารยาทในสถานที่สาธารณะ เช่น ผู้ที่ใช้ห้องสมุดอยู่ก่อนต่างมองเมื่อมีคนพูดคุยเสียงดัง	0.49	0.03	11.75*	0.30
อาจารย์ของข้าพเจ้าเตือนนิสิตนักศึกษาในชั้นด้านการเรียน เช่น การเข้าชั้นเรียน ความมีน้ำใจ และการส่งงานตรงเวลา	0.55	0.03	12.72*	0.31
ด้าน 5 การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น	0.73	0.06	11.91*	0.53
ข้าพเจ้าพูดคุยติดต่อกับญาติผู้ใหญ่	0.50	0.03	11.91*	0.25
ข้าพเจ้าไปหาอาจารย์นอกชั้นเรียนเพื่อปรึกษาหรือพูดคุยเรื่องต่าง ๆ	0.62	0.03	14.14*	0.38
ข้าพเจ้าขอคำปรึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การลงทะเบียนจากบุคลากร และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัย	0.69	0.03	15.49*	0.48
ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่พบในหอพักกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลหอพัก	0.67	0.03	15.17*	0.45
ด้าน 6 การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	0.70	0.04	17.51*	0.50
ข้าพเจ้าจำเพื่อนส่วนใหญ่ในหอพักได้	0.77	0.03	17.51*	0.59
ข้าพเจ้าพูดคุยกับเพื่อนห้องอื่น ๆ เมื่อเจอกันในพื้นที่ส่วนรวมของหอพัก เช่น ห้องเอนกประสงค์ หรือโรงยิม	0.82	0.03	18.20*	0.67
ข้าพเจ้าและเพื่อนในหอพักต่างช่วยเหลือห้วงโยซึ่งกันและกัน	0.76	0.03	17.39*	0.58

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อความถาม	น้ำหนัก		สถิติที	สัมประสิทธิ์		
	องค์ประกอบ	เคลื่อน				
	มาตรฐาน	มาตรฐาน				
ข้าพเจ้าใช้ความรู้หรือความสามารถที่แตกต่างช่วยสอนเพื่อนใหม่ที่ห่อพัก เช่น การซักผ้า หรือการขึ้นจักรยาน	0.66	0.03	15.73*	0.43		
ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เช่น งานพิธีการ และงานรื่นเริงต่าง ๆ ของหอพัก	0.69	0.03	16.20*	0.47		
สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ						
1. การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ	1					
2. การมีความไว้วางใจ	0.57*	1				
3. การมีบรรทัดฐานร่วมกัน	0.58*	0.52*	1			
4. การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ	0.57*	0.51*	0.52*	1		
5. การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น	0.58*	0.52*	0.53*	0.51*	1	
6. การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	0.56*	0.50*	0.51*	0.50*	0.51*	1
ความกลมกลืนของโมเดล						
$\chi^2=483.82$, $df=269$, $CFI=0.99$, $TLI=0.99$, $RMSEA=0.030$						

* p < .05

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ได้สมการในการสร้างองค์ประกอบของทุนทางสังคม ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ทุนทางสังคม} = & 0.80\text{การมีปฏิสัมพันธ์} + 0.72\text{ความไว้วางใจ} + 0.71\text{ควบคุมทางสังคม} + 0.73\text{บรรทัดฐาน} \\ & + 0.73\text{ความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น} + 0.70\text{การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม} \end{aligned}$$

การอภิปรายผล

การเปลี่ยนเข้าสู่การศึกษาในมหาวิทยาลัยถือเป็นสถานการณ์ที่สร้างความกดดันให้แก่นิสิตนักศึกษาใหม่ไม่มากนัก้อย การรับรู้ว่าตนมีทุนทางสังคม คือ เครือข่ายทางสังคมที่นำไปสู่การสนับสนุนช่วยเหลือส่งผลดีต่อการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา (Scheier et al., 1989) การสร้างและพัฒนาแบบวัตทุนทางสังคมสำหรับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในงานวิจัยนี้แตกต่างจากแบบวัตทุนทางสังคมที่เคยมีมา โดยมีองค์ประกอบด้านจิตใจ คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกเหนือจากองค์ประกอบด้านพฤติกรรม ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการสร้างทุนทางสังคมและช่วยให้นิสิตนักศึกษาเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ชีวิตมหาวิทยาลัยได้ดีขึ้น (Perkins & Long, 2002) ทั้งทำให้สังคมที่อยู่เข้มแข็ง นำมาซึ่งประโยชน์แก่ทั้งสังคมและตัวบุคคล (Tennent, Farrell & Tayler, 2011) ผลการวิจัยพบว่าจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบวัตทุนทางสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน และมีความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างแบบจำลองโครงสร้างและข้อมูลเชิงประจักษ์ มีคุณภาพทั้งด้านความ

เที่ยงตรงและความเชื่อมั่น โดยประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 4 ข้อ 2) การมีความไว้วางใจ จำนวน 4 ข้อ 3) การมีบรรทัดฐานร่วมกัน จำนวน 4 ข้อ 4) การมีการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 4 ข้อ 5) การมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างรุ่น จำนวน 4 ข้อ และ 6) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จำนวน 5 ข้อ ดังนั้นแบบวัดทุนทางสังคมที่สร้างและพัฒนาขึ้นนี้จึงมีคุณภาพสามารถใช้ศึกษาและพัฒนาทุนทางสังคมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ชีวิตมหาวิทยาลัยได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำแบบวัดไปใช้กับนิสิตนักศึกษาที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เช่น นิสิตนักศึกษาต่างชาติ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อไป เนื่องจากในกลุ่มนิสิตนักศึกษา ทุนทางสังคมเป็นแหล่งทุนที่สำคัญต่อความสำเร็จในมหาวิทยาลัย (Coleman, 1988) เครือข่ายทางสังคมนอกครอบครัว เช่น อาจารย์ และเพื่อน มีความสำคัญนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพจิตที่ดี การมีเครือข่ายทางสังคมที่กว้างรวมไปถึงอาชีพในอนาคตได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จีระ หงส์ดารมภ์. (2555). *8 K's + 5 K's ทุนมนุษย์ของคนไทยรองรับประชาคมอาเซียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : Chira Academy.
- ชลีกร บุญประเสริฐ. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลความเข้มแข็งในการมองโลก สภาพแวดล้อมของสถาบัน และการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา.
- ธีระฉัตร รัตนพงศ์. (2555). *การศึกษาแนวทางการปรับปรุงหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรณีศึกษา: หอพักเอกชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรอาคาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2549). *รายงานวิชาการเรื่อง "บทบาททุนทางสังคมกับการพัฒนาประเทศไทยที่ยั่งยืน"*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ กลุ่มงานการพิมพ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *การศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคง.
- อรพินทร์ ชูชม. (2545). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดทางพฤติกรรมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ. ถ่ายเอกสาร.
- Alwin, D. F. (1991). Family of origin and cohort differences in verbal ability. *American Sociological Review*, 56, 625-638.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.

- D'Silva, J. & Aminabhavi, V. A. (2013). Adjustment, self-efficacy and psychosocial competency of drug addicted adolescents. *Journal of Psychology*, 4(1), 13-18.
- Fischer, M. J. (2007). Settling into campus life: Differences by race/ethnicity in college involvement and outcomes. *Journal of Higher Education*, 78, 125-161.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*. New York: Free Press.
- Grootaert, C. & Bastelaer, T. V. (2001). Understanding and measuring social capital: A Synthesis of findings and recommendations from the social capital initiatives. *Social Capital Initiative*. Washington, DC: The World Bank.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Heasley, C. L. (2013). *Students' sense of community based on experiences with residence hall design*. (Doctoral Dissertation). Saint Joseph's University, Faculty of Education.
- Huysman, M. & Wulf, V. (2004). *Social capital and information technology*. Cambridge: The MIT Press.
- Jarret, D. T. (2012). *The Social context of smoking: Measuring social capital among college students*. (Doctoral Dissertation). West Virginia University, School of Medicine, Public Health Sciences.
- Kawachi, I. & Berkman, L. F. (2000). Social cohesion, social capital, and health In Berkman, L. F. & Kawachi, I. (Eds.), *Social epidemiology*. New York: Oxford University Press.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. 2nd ed. New York: Guilford Press.
- Lin, N. (2001). *Social capital: A theory of social structure and action*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Liu, M. S. (2013). Assessing student dormitory service quality by integrating kano elaborative mode with quality function deployment method – A case study in a hospitality college in southern Taiwan. *The International Journal of Organizational Innovation*, 5(3), 133-157.
- Luthans, F., Luthans, K. & Luthans, B. (2004). Positive psychological capital: Going beyond human and social capital. *Business Horizons*, 47(1), 45-50.
- Nkuna, J. M. (2008). *The perceptions of first year students on the impact of relocation on their adjustment at university: A relocation study*. (Master's Thesis). University of the Witwatersran, Faculty of Humanities, Psychology.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw Hill.
- Perkins, D. D., & Long, D. A. (2002). Neighborhood sense of community and social capital: A multi-level analysis. In Fisher, A., Sonn, C. & Bishop, B. (Eds.), *Psychological sense of community: Research, applications, and implications*. New York: Plenum.
- Peterson, N. A., Speer, P. W. & McMillan, D. W. (2008). Validation of a brief sense of community scale: Confirmation of the principal theory of sense of community. *Journal of Community Psychology*, 36, 61-73.
- Pettit, G. S., Erath, S. A., Lansford, J. E., Dodge, K. A. & Bates, J. E. (2011). Dimensions of social capital and life adjustment in the transition to early adulthood. *International Journal of Behavioral Development*, 35(6), 482-489.
- Princeton Campus Plan. (2016). *Improving a sense of campus community: Housing campus life, athletics and recreation*. [Brochure]. New Jersey: Princeton University.
- Putnam, R. D. (1995). Tuning in, tuning out: The strange disappearance of social capital in America. *Political Science and Politics*, 28, 664-683.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- Putnam, R. (2001). Social Capital: Measurement and consequences. *Canadian Journal of Policy Research*, 2(1), 41-51.

- Scheier, M. F., Matthews, K. A., Owens, J., Magovern, G. J. S. & Lefebvre, R. C. (1989). Dispositional optimism and recovery from coronary artery bypass surgery: The beneficial effects on physical and psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1024-1040.
- Sloan-Devlin, A., Donovan, S., Nicolov, A., Nold, O. & Zandan, G. (2008). Residence hall architecture and sense of community. *Environment and Behavior*, 40(4), 487-521.
DOI: 10.1177/0013916507301128
- Suitor, D. T. (2013). *Social support, sense of community, and psychological distress among college students: Examining the impact of university housing units*. (Doctoral Dissertation). University of Kansas, Department of Psychology and Research in Education, Counseling Psychology.
- Tennent, L., Farrell, A. & Tayler, C. (2011). Social capital and sense of community: What do they mean for young children's success at school? *Proceedings Australian association for research in education (AARE) international education research conference*, Sydney, Australia.
- Torche, F. & Valenzuela, E. (2011). Trust and reciprocity: A theoretical distinction of the sources of social capital. *European Journal of Social Theory*, 14(2), 181-198.
- Weitzman, E. R. & Kawachi, I. (2000). Giving means receiving: The protective effect of social capital on binge drinking on college campuses. *American Journal of Public Health*, 90(12), 1936-1939.

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Boonprasert, C. (2000). Relationships between personal factors, attitude toward nursing profession, sense of coherence, college environment and adjustment of nursing students in nursing colleges under the jurisdiction of the Ministry of Defense and Royal Thai Police. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Nursing, Nursing education.
- Choochom, O. (2002). *Construction and development of measuring instruments in behavioral science*. Srinakharinwirot University. Bangkok. Photocopy.
- Hongladarom, C. (2012). *8 K's + 5 K's Human capital for the Thai people to support the ASEAN*. 2nd ed. Bangkok: Chira Academy.
- Office of the Higher Education Commission. (2013). *The Eleventh National Economic and Social Development Plan (2012-2016)*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Office of the Permanent Secretary. (2005). *The study and development of Human Security index*. Bangkok: Social Development and Human Security Standard Bureau.
- The Secretariat of the Senate, (2006). *The role of social capital and sustainable Development in country*. Bangkok: Administrative Staff Group. Bureau of Publishing.